

Usnesení

Zvláštní senát zřízený dle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, rozhodl ve složení: předseda JUDr. Karel Podolka a soudci JUDr. Michal Mazanec, JUDr. Roman Fiala, JUDr. Pavel Pavlík, JUDr. Petr Příhoda a JUDr. Marie Žišková, o návrhu Obvodního soudu pro Prahu 4 na rozhodnutí sporu o pravomoc mezi Obvodním soudem pro Prahu 4 a Nejvyšším správním soudem, za účasti žalobce: A. z. p., a. s., zastoupená JUDr. Oldřichem Studeným, advokátem se sídlem v Praze, Komunardů 36, PSČ 170 00, a žalovaných: 1) U. ČR, spol s r. o., a 2) Úřad průmyslového vlastnictví, se sídlem v Praze 6, Antonína Čermáka 2a, PSČ 160 68, ve věci žaloby o výmaz slovní ochranné známky, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 4 pod sp. zn. 20 C 185/2004,

t a k t o :

I. Příslušný vydat rozhodnutí o žalobě proti rozhodnutí předsedy Úřadu průmyslového vlastnictví ze dne 16. 8. 2001, sp. zn. O-73602, ve věci výmazu slovní ochranné známky ve znění „N.“ z rejstříku ochranných známek, je soud ve správním soudnictví.

II. Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 3. 2004, čj. 6 A 104/2001-48, se zrušuje.

O d ů v o d n ě n í :

Návrhem došlým zvláštnímu senátu pro rozhodování některých kompetenčních sporů dne 18. 4. 2005 obrátil se na tento senát Obvodní soud pro Prahu 4 a požádal, aby zvláštní senát rozhodl spor o věcnou příslušnost, vzniklý ve smyslu § 1 odst. 1 písm. b) zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů (v dalším textu „kompetenční spor“), mezi Nejvyšším správním soudem a Obvodním soudem pro Prahu 6 ve věci okresního soudu zapsané pod sp. zn. 20 C 185/2004.

Z předložených spisů vyplynuly tyto pro rozhodnutí podstatné skutečnosti:

Rozhodnutím ze dne 11. 12. 2000 Úřad průmyslového vlastnictví (v dalším textu též „Úřad“) vydal rozhodnutí o výmazu slovní ochranné známky ve znění „N.“, která byla od 26. 5. 1993 zapsána v rejstříku ochranných známek pro společnost N. Z., a. s. (jejím právním nástupcem je žalobce). Žalobce podal proti tomuto rozhodnutí rozklad; o něm rozhodl předseda Úřadu dne 16. 8. 2001, kdy napadené rozhodnutí změnil tím, že ochranná známka ve znění „N.“ se vymazává z rejstříku ochranných známek pro mražené ovocné zmrzliny a mražené dorty s účinky *ex tunc*. Pro ostatní výrobky zůstává tato ochranná známka v platnosti. Zároveň rozhodl, že složená kauce ve výši 2500 Kč se vrací navrhovateli.

Žalobce napadl toto rozhodnutí předsedy Úřadu dne 16. 8. 2001 žalobou ve správním soudnictví (§ 247 a násl. o. s. ř. ve znění tehdy účinném) u Vrchního soudu v Praze, kde byla věc zapsána pod sp. zn. 6 A 104/2001. Vrchní soud však řízení do konce roku 2002 nedokončil a neskončenou věc převzal k dalšímu řízení nově zřízený Nejvyšší správní soud (§ 132 soudního řádu správního).

Nejvyšší správní soud pak - již podle právních předpisů účinných od 1. 1. 2003 - o původní správní žalobě věcně nerozhodl. Usnesením ze dne 18. 3. 2004, čj. 6 A 104/2001-48, žalobu odmítl s poukazem na ustanovení § 46 odst. 2 s. ř. s. K vlastním důvodům tohoto rozhodnutí viz dále; poučil současně žalobce o tom, že může ve věci do jednoho měsíce od právní moci usnesení podat v téže věci žalobu podle části páté občanského soudního řádu (ve znění účinném po datu 1. 1. 2003) k místně příslušnému

okresnímu soudu, a o tom, že při dodržení této lhůty mu zůstávají účinky dosud učiněných procesních úkonů zachovány.

Žalobce se tímto poučením řídil a podal u Obvodního soudu pro Prahu 4 ve zmíněné lhůtě žalobu proti Úřadu. Petitem žaloby se domáhal výroku o tom, že rozhodnutí Úřadu ze dne 16. 8. 2001 o částečném výmazu ochranné známky ve znění „N.“ se mění tak, že tato ochranná známka platí v rozsahu výrobků platném před 16. 8. 2001 a Úřad je povinen doplnit v rejstříku ochranných známek seznam výrobků ochranné známky ve znění „N.“ o mražené ovocné zmrzliny a mražené dorty.

Obvodní soud nejprve usnesením ze dne 2. 8. 2004 vyslovil svoji místní nepřislusnost s tím, že věc bude po právní moci postoupena Obvodnímu soudu pro Prahu 8. Toto usnesení však k odvolání žalobce zrušil usnesením ze dne 16. 11. 2004, čj. 30 Co 441/2004-15, Městský soud v Praze a věc vrátil Obvodnímu soudu pro Prahu 4 k dalšímu řízení; tento soud přitom zavázal k postupu podle § 104c o. s. ř.

Obvodní soud pak podal zvláštnímu senátu v úvodu označený návrh; tvrdil, že věc náleží do věcné příslušnosti správních soudů, neboť právní vztah vyplývající ze zápisu, resp. výmazu ochranné známky, je vztahem mezi přihlašovatelem (majitelem známky) a správním úřadem, přičemž jde o vztah mocenský.

Při řešení vzniklého sporu o pravomoc mezi obecným soudem a soudem ve správním soudnictví se zvláštní senát řídil následující úvahou:

Součástí reformy správního soudnictví, účinné od 1. 1. 2003, bylo také obnovení obecného principu, kdy všude tam, kde zákon svěří správnímu orgánu rozhodování ve věcech soukromého práva, může se ten, kdo s takovým rozhodnutím není spokojen, obrátit na soud rozhodující ve věcech občanskoprávních, který bude rozhodovat v kontradiktorním sporu o věci samé (§ 244 a násl. o. s. ř.). Naopak rozhodoval-li správní orgán věc veřejného práva, náleží přezkoumání zákonnosti takového rozhodnutí soudům činným ve správním soudnictví v řízení podle soudního řádu správního. Podrobný výklad k otázce rozhraničení působnosti soudů správních a soudů rozhodujících v občanskoprávním řízení a k otázce právního dualismu zvláštní senát zaujal v usnesení ze dne 6. 1. 2004, čj. Konf 93/2003-5 (publikováno pod č. 276/2004 Sb. NSS). V těchto obecných otázkách zvláštní senát pro stručnost odkázal na uvedené usnesení a rovnou přikročil ke zkoumání charakteru rozhodnutí o výmazu ochranné známky.

Právní institut ochranné známky se vyvinul z hospodářské potřeby výrobce nebo obchodníka dosáhnout toho, aby právě jeho zboží (služby) zájemci kupovali nebo si opatřovali a aby toto zboží nebylo zaměňováno s produkcí konkurence. Opatření zboží značkou výrobce nebo obchodníka nemá ovšem smysl bez toho, že tu bude dána záruka, že někdo jiný nemůže takovou značku použít. Záruku, která by měla praktický smysl, však může poskytnout jen vrchnostenská autorita (veřejná moc). Dnešní podoba průmyslových práv se ostatně vyvinula ze středověkých panovnických nebo vrchnostenských privilegií.

Je třeba dodat, že vznik ochranné známky zajisté reflektuje (také) soukromý zájem jejího budoucího majitele, například proto, že po svém vzniku se známka může stát předmětem právního obchodu a její existence má pro jejího vlastníka hospodářský smysl, nicméně samotné udělení práva průmyslového vlastnictví nijak neztratilo svůj původní charakter veřejnoprávního privilegia, které je udělováno výlučně veřejnou mocí a v zájmu veřejném. Tím je zájem zákazníků či konzumentů zboží a služeb a jejich ochrany před napodobováním, falšování známek nebo jejich zneužíváním.

V dnešních podmínkách stát může stanovit podmínky, za kterých se smí uchazeč domoci kladného rozhodnutí správního úřadu. Úřad musí sice ochrannou známku zapsat do (veřejného) rejstříku (registrovat), ale musí také přihlášku zamítnout, nejsou-li splněny

zákonné podmínky registrace, případně při splnění zákonných podmínek musí známku z rejstříku vymazat.

Právní vztah, který se takovým řízením a rozhodnutím řeší, vzniká mezi přihlašovatelem (při výmazu mezi majitelem známky) a správním úřadem. Takový vztah je vztahem mocenským (v jiné terminologii vertikálním, vrchnostenským); nejde o vztah občanskoprávní (§ 7 odst. 1 o. s. ř.), protože takové vztahy při vrchnostenském autoritativním rozhodování mezi Úřadem a stranou nevznikají.

Nejvyšší správní soud tvrdí, že řízení ve věci práva k ochranné známce je třeba považovat za řízení ve věci práva soukromého; tvrzení se opírá o argumentaci, že ochranná známka je tzv. nehmotným statkem, tj. statkem majetkové povahy, který je způsobilý být předmětem soukromoprávních vztahů (§ 118 odst. 1 občanského zákona). Řízení vedená Úřadem o výmaz ochranné známky je tak třeba považovat za právní věci vyplývající z občanskoprávních vztahů. Tato argumentace však není přílehavá.

Registrací ochranné známky (nebo jejím výmazem) se neupravují vztahy mezi fyzickými a právními osobami, protože nic takového předmětem řízení o registraci (výmazu) není a nemůže být. Jediný vztah, který se tu registrací upravuje, je vztah mezi tím, kdo o registraci žádá (resp. tím, kdo má známku zapsanu), a úřadem, který o registraci (výmazu) rozhoduje. Předmětem řízení je vyřešení otázky, zda jsou splněny zákonem stanovené podmínky a zda tedy má nebo nemá vzniknout nehmotný statek (ochranná známka), resp. zda má tento status zaniknout (výmaz). Výsledkem řízení je pak vznik (registrace) známky nebo její výmaz; zda vůbec vzniknou majetkové vztahy mezi podnikateli při podnikání (a kdy a jaké), je naprosto nejisté (u některých typů známek, např. obranných nebo zásobních, lze dokonce předpokládat, že takové vztahy záměrně ani vzniknout nemají) a registrační akt se o tom nijak nevyjadřuje (a při výmazu registrované známky nijak do té doby vzniklé soukromoprávní vztahy neupravuje).

Na tom, co bylo právě uvedeno, nic nemění ani to, že v posuzované věci správní řízení iniciovaly osoby třetí. Podstatou věci je námitka, že nemělo být uděleno veřejné subjektivní právo (registrace) majiteli známky, protože tomu brání např. jiné veřejné subjektivní právo dříve vzniklé (registrace dřívější známky jednoho z návrhovatců výmazu) nebo rozpor s veřejným pořádkem či dobrými mravy. To, že se celá věc navenek představuje při zběžném nahlédnutí jako soukromý spor mezi dvěma majiteli známek, ještě z takového sporu nečiní věc soukromoprávní. Stále jde o řízení vyvolané k tomu legitimovaným subjektem, který tvrdí, že úřad neměl pozdější známku registrovat, neboť tomu brání lepší veřejné subjektivní právo návrhovatele výmazu. Situace je tu obdobná jako u námítky souseda proti stavbě rodinného domu, tvrdící, že pozemek, na kterém se staví nebo stavět má, není k tomu územním plánem určen. I zde zpravidla bude v pozadí nebo jevově spor mezi dvěma osobami soukromého práva, ale žaloba souseda proti vydanému stavebnímu povolení nebude žalobou ve věci soukromoprávní.

Argument Nejvyššího správního soudu, že práva k nehmotným statkům jsou způsobilá být předmětem soukromoprávních vztahů a do těch zasahují, je sice správný, ale pro řešení věci bezcenný. S takovou argumentací by bylo možno tvrdit zřejmě u většiny vrchnostenských rozhodnutí, že (nějak) zasahují do občanského nebo obchodního práva. Takovým rozhodováním (registrací) ve věci soukromoprávní by pak se stejně nelogickou argumentací muselo být i rozhodování o nejrůznějších registracích, např. registraci daňových subjektů, humánního léčivého přípravku, výrobce nebo dovozce krmiv, plemeníka ve státním registru nebo chovatele v plemenné knize, ale také četná správní rozhodnutí: vydání stavebního povolení, rozhodnutí o stanovení dobývacího prostoru, povolení k nakládání s povrchovými vodami, rozhodnutí o zařazení lesů do kategorie lesů ochranných nebo lesů

zvláštního určení, rozhodnutí o zrušení dálnice, silnice nebo místní komunikace, rozhodnutí o vyloučení ze studia a pod.

Odůvodnění lze pak pro úplnost uzavřít poznámkou, že rozhodnutí předpokládaná jednotlivými zákony na ochranu průmyslového vlastnictví přesně rozlišují, která rozhodnutí ve věci přísluší činit Úřadu a která soudu (v občanském soudním řízení). Ve věci patentů jsou v pravomoci soudů např. rozhodnutí o tom, komu svědčí právo na patent, stanovení výše odměny za právo na patent, výše licenčních poplatků v případě poskytnutí nucené licence, porušení práv z patentů; ostatní rozhodnutí jsou v kompetenci Úřadu. I takovéto rozdělení – navíc za situace, kdy zákonodárce ani neupravil mechanismus, jímž by se vůbec mohlo dosáhnout zápisu ve veřejných knihách bez toho, že by taková povinnost byla soudem uložena Úřadu, který v řízení podle § 244 o. s. ř. není účastníkem řízení – představovalo pro zvláštní senát jen další podpůrný argument pro toto usnesení.

Z vyložených důvodů proto zvláštní senát vyslovil podle § 5 odst. 1 zákona č. 131/2002 Sb., že rozhodovat o žalobě proti rozhodnutí Úřadu o výmazu ochranné známky ve výroku označené z rejstříku ochranných známek náleží soudu ve správním soudnictví.

Zvláštní senát podle § 5 odst. 3 téhož zákona zruší rozhodnutí, kterým strana kompetenčního sporu popřela svou pravomoc o věci rozhodovat, ačkoliv podle rozhodnutí zvláštního senátu je vydání rozhodnutí ve věci uvedené v návrhu na zahájení řízení v její pravomoci. Dalším výrokem proto zvláštní senát zrušil usnesení Nejvyššího správního soudu, které odporuje výroku, jímž byla kompetence určena, a odstranil tak překážku věci rozhodnuté.

Pravomocné rozhodnutí zvláštního senátu je podle § 5 odst. 5 zákona č. 131/2002 Sb. závazné pro strany kompetenčního sporu, účastníky řízení, v němž spor vznikl, pro správní orgány [§ 4 odst. 1 písm. a) s. ř. s.] i soudy. Dále bude tedy Nejvyšší správní soud pokračovat v původním řízení o podané správní žalobě.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 28. června 2005

JUDr. Karel Podolka
předseda zvláštního senátu